

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.001.06.2018
P/18/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/18/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2017 r. Wykonanie planu finansowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz realizacja programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, 02-822 Warszawa, ul. Poleczki 33
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Maria Fajger, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od dnia 2 listopada 2017 r.; p.o. Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od dnia 1 sierpnia 2017 r. do dnia 1 listopada 2017 r.; Dariusz Golec, p.o. Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od dnia 2 marca 2017 r. do dnia 31 lipca 2017 r.; Daniel Obajtek, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od dnia 13 stycznia 2016 r. do dnia 1 marca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 953-954)
<i>Podstawa prawna</i>	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli – Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
<i>Kontrolerzy</i>	1. Izabela Piotrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/8/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Jarosław Pasztaleniec, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/6/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 5-6) 3. Joanna Szulowska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/7/2018 z dnia 11 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania w 2017 r. planu finansowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dalej ARiMR lub Agencja), a także realizacji programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności podejmowanych działań.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej ustawa o NIK.

Ocenie podlegały w szczególności:

- wykonanie przychodów ARiMR, w tym działania związane z egzekucją należności,
- wykonanie kosztów i wydatków majątkowych oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji,
- wykorzystanie dotacji z budżetu państwa, w tym przekazanych na realizację programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2017 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były w szczególności następujące działania kontrolne:

- dokonanie analizy wykonania planu przychodów,
- szczegółowa kontrola windykacji zaległości, zastosowania ulg w spłacie należności oraz prawidłowości decyzji o umorzeniu,
- dokonanie analizy stanu należności pozostałych do zapłaty,
- dokonanie analizy realizacji kosztów, w tym współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej,
- dokonanie analizy poniesionych wydatków majątkowych,
- analiza realizacji zadań oraz efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków,
- szczegółowa analiza wybranej próby kosztów bieżących i wydatków majątkowych,
- analiza wybranych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego,
- analiza przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji,
- kontrola wykonania wskaźników rzeczowych ustalonych w budżecie zadaniowym,
- dokonanie analizy stanu zobowiązań,
- analiza prawidłowości sporządzenia sprawozdań,
- analiza stosowanych procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań,
- analiza prawidłowości przejęcia przez ARiMR niektórych praw i obowiązków zniesionej Agencji Rynku Rolnego.

Opis działań kontrolnych przedstawiono w części V – Wyniki kontroli.

III. Charakterystyka kontrolowanej jednostki

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa jest agencją wykonawczą w rozumieniu art. 18 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych² i działa na podstawie ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa³ oraz statutu⁴. Nadzór nad Agencją sprawuje minister właściwy do spraw rozwoju wsi, a w zakresie gospodarki finansowej i gospodarowania środkami pochodzącymi z funduszy Unii Europejskiej oraz innych źródeł zagranicznych – minister właściwy do spraw finansów publicznych.

² Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, dalej ufp.

³ Dz. U. z 2017 r. poz. 2137, dalej ustawa o ARiMR.

⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 czerwca 2009 r. w sprawie nadania statutu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 877, ze zm.).

W 2017 r. Agencja realizowała płatności dotyczące programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej (UE) w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) jako: akredytowana agencja płatnicza w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)⁵. Agencja była również instytucją pośredniczącą Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014–2020⁶, instytucją pośredniczącą w zakresie priorytetów 1–3, 5–6 oraz pomocy technicznej i agencją płatniczą Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze (PO Ryby) 2014–2020⁷. Od dnia 1 września 2017 r.⁸ ARiMR stała się jedyną agencją płatniczą w ramach Wspólnej Polityki Rolnej w Polsce dla środków unijnych w związku ze zniesieniem Agencji Rynku Rolnego (ARR).

Realizację części mechanizmów WPR przejętych od ARR, Agencja delegowała do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWR) za wyjątkiem dokonywania płatności.

Ponadto Agencja realizowała zadania w ramach pomocy krajowej dotyczące m.in. wsparcia finansowego rolników, którzy ponieśli szkody spowodowane niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi, np. przymrozkami, huraganem i gradem, dofinansowania utylizacji padłych zwierząt gospodarskich oraz preferencyjnego kredytowania rolnictwa.

Roczny plan finansowy ARiMR, określony w tabeli 6 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2017 z dnia 16 grudnia 2016 r.⁹, obejmował koszty funkcjonowania Agencji oraz koszty związane z instrumentami pomocy krajowej. Wydatki dokonywane z budżetu środków europejskich refundowane z budżetu UE oraz wydatki z budżetu państwa przeznaczone na współfinansowanie krajowe programów Unii Europejskiej podlegały ewidencji księgowej w ARiMR, ale nie były ujmowane w planie finansowym zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁰. Stosownie do § 10 tego rozporządzenia, środki powyższe były gromadzone, wydatkowane

⁵ Agencja otrzymała akredytację na realizację płatności w ramach programów współfinansowanych z budżetu UE na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa akredytacji agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Europejskiego Funduszu Rolniczego Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 204, poz. 1506, ze zm.), rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 9 września 2016 r. w sprawie przyznania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa akredytacji jako agencji płatniczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 455) i rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 30 sierpnia 2017 r. w sprawie przyznania Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa akredytacji tymczasowej jako agencji płatniczej (Dz. U. poz. 1660).

⁶ ARiMR realizowała zadania instytucji pośredniczącej i agencji płatniczej PROW 2014–2020 na podstawie art. 5 ust. 3 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 627), dalej ustawa o EFRROW.

⁷ Agencja realizowała zadania instytucji pośredniczącej i płatniczej dla PO Ryby 2014–2020 na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 18 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1267), dalej ustawa o EFMR.

⁸ Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz. U. poz. 624, ze zm.), dalej ustawa o KOWR.

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 108, ze zm.

¹⁰ Dz. U. Nr 30, poz. 193, ze zm.

i ewidencjonowane w sposób określony w odrębnych przepisach¹¹. Rozliczenie środków otrzymanych i wydatkowanych na finansowanie i współfinansowanie w ramach WPR oraz zestawienie wydatków budżetu państwa i wydatków budżetu środków europejskich na WPR, Agencja przedkładała ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych oraz ministrowi właściwemu do spraw rozwoju wsi stosownie do § 13 ust. 4 i 6 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 sierpnia 2016 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej.

W 2017 r. w ramach planu finansowego Agencja zrealizowała przychody w wysokości 1.889.151,5 tys. zł i poniosła koszty w wysokości 1.901.259,5 tys. zł¹².

Na realizację programów finansowanych lub współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, które nie były ujęte w planie finansowym Agencji, została wydatkowana kwota 18.641.134,4 tys. zł brutto¹³.

IV. Ocena

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹⁴ wykonanie planu finansowego na 2017 r. Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a także realizację programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej.

Działania kontrolne przeprowadzone zgodnie z wyżej wymienionym celem i zakresem kontroli we wszystkich obszarach, nie wykazały nieprawidłowości.

V. Wyniki kontroli

1. Wykonanie planu finansowego agencji wykonawczej

1.1 Wykonanie planu przychodów

Opis stanu faktycznego

W planie finansowym Agencji po zmianach ujęto przychody w kwocie 2.014.218 tys. zł. Zrealizowane przychody wyniosły 1.889.151,5 tys. zł i były niższe o 6,2% od planu

¹¹ Ustawa o finansach publicznych, ustawa z dnia 27 maja 2015 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1181, ze zm.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 2010 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 633) – uchylone z dniem 29 marca 2018 r., rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 sierpnia 2016 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej (Dz. U. poz. 1226 – uchylone z dniem 19 grudnia 2017 r.), rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 listopada 2017 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej (Dz. U. poz. 2235) oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz przekazywania informacji dotyczących tych płatności (Dz. U. z 2016 r. poz. 75, ze zm.).

¹² Plan finansowy ARiMR stanowiący załącznik do ustawy budżetowej na 2017 r. składa się z dwóch podstawowych części: A sporządzanej w układzie memorialowym, gdzie prezentowane są przychody, koszty i wynik finansowy oraz z części B, która ma charakter kasowy i dotyczy dochodów i wydatków ARiMR. Zgodnie z zasadą memoriału, przychód nie jest jednoznaczny z wpływem środków pieniężnych (dochodem), a koszt nie musi oznaczać poniesienia wydatku w danym momencie.

¹³ Przedstawiając realizację programów współfinansowanych ze środków UE podano wydatki brutto, ze względu na potrzebę uwzględnienia wszystkich źródeł finansowania programów (budżet krajowy, budżety jednostek samorządów terytorialnych oraz inne środki publiczne) nie pomniejszone o kwoty odzyskane od beneficjentów.

¹⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2017 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku, gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

po zmianach i o 23% wyższe w porównaniu do przychodów wykonanych w 2016 r. (1.535.378,7 tys. zł).

Niepełne wykonanie planu przychodów związane było m.in. z niższym zapotrzebowaniem na wydatki na funkcjonowanie ARiMR oraz na obsługę procesową Agencji. Ponadto niższa była realizacja wydatków z tytułu zobowiązań roku 2016 płatnych w 2017 r., które zostały w części sfinansowane ze środków pieniężnych pozostających w dyspozycji ARiMR na początek 2017 r. w kwocie 16.566,8 tys. zł, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu ustalania nadwyżki środków finansowych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁵.

Dotacje otrzymane z budżetu państwa (1.769.051,7 tys. zł), które stanowiły 93,6% przychodów ogółem, umożliwiły realizację zadań wskazanych w zakresach rzeczowych umów na dotacje celowe, a także zadań związanych z funkcjonowaniem ARiMR i finansowanych z dotacji podmiotowej. W 2017 r. poziom finansowania dotacjami był niższy o 0,3% niż w 2016 r.

Wyższe o 23% przychody ogółem w porównaniu do 2016 r. wynikały m.in. z realizacji w 2017 r. nowych form pomocy finansowej, a także zwiększenia środków na koszty funkcjonowania Agencji, w tym fundusz wynagrodzeń wobec przejęcia przez ARiMR z dniem 1 września 2017 r. części zadań uprzednio realizowanych przez Agencję Rynku Rolnego i związanego z tym wzrostu zatrudnienia.

Agencja w 2017 r. zrealizowała nowe formy pomocy finansowej w kwocie 515.366,7 tys. zł, w tym:

- pomoc dla producentów rolnych prowadzących w 2016 r. gospodarstwo, w którym utrzymywany był drób, położone na obszarze zapowietrzonym lub zagrożonym w związku z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków;
- pomoc finansowa dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które wystąpiły wiosną 2017 r.;
- pomoc finansowa dla producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w uprawach rolnych, lasach lub w budynkach służących do prowadzenia przez nich działalności rolniczej, spowodowane wystąpieniem w sierpniu 2017 r. huraganu, deszczu nawalnego lub gradu;
- pomoc w formie nieoprocentowanej pożyczki na sfinansowanie zobowiązań cywilnoprawnych dla producentów świń, którzy utrzymywali świnie na obszarach objętych restrykcjami w związku ze zwalczaniem afrykańskiego pomoru świń (ASF).

(dowód: akta kontroli str. 1573-1591)

Zgodnie z danymi ujętymi w sprawozdaniach Rb-35 i Rb-40 z wykonania planu finansowego ARiMR, na koniec 2017 r. należności netto wyniosły 131.960,3 tys. zł, tj. były o 33,2% wyższe od należności netto na koniec 2016 r. Wzrost ten był spowodowany wypłaconymi przez ARiMR pożyczkami na sfinansowanie nieuregulowanych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym dla producentów mleka, świń lub owoców i warzyw oraz zobowiązań cywilnoprawnych dla producentów świń utrzymujących świnie na obszarze ASF. Maksymalny czas spłaty pożyczek wynosił dziesięć lat.

¹⁵ Dz. U. poz. 1493.

W 2017 r. odpisy aktualizujące należności wyniosły 289.545,8 tys. zł, a kwota należności brutto – 421.506,1 tys. zł. Należności przeterminowane według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosły 293.711,3 tys. zł (tj. 69,7% należności brutto ARiMR na koniec 2017 r.) i były niższe o 2.598,7 tys. zł, (tj. o 0,9%) od zaległości na koniec 2016 r.

Kwota należności odzyskanych w 2017 r. wyniosła 5.490 tys. zł i była wyższa od kwoty odzyskanej w 2016 r. o 941 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto należności od dwudziestu dłużników w łącznej kwocie 111.570,2 tys. zł, co stanowiło 38% należności przeterminowanych na koniec 2017 r. We wszystkich przypadkach podejmowano czynności zmierzające do wyegzekwowania należności – w przypadku braku obsługi zadłużenia przez dłużnika kierowano sprawę na drogę postępowania sądowego lub egzekucyjnego, gdy ARiMR posiadała tytuł wykonawczy. W 2017 r. w wyniku działań podjętych w ARiMR, w badanych sprawach dłużnicy uregulowali należności w kwocie 111,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1224-1269)

W 2017 r. z powodu przedawnienia odpisano z ksiąg rachunkowych należności dotyczące dwóch spraw w łącznej kwocie 446,7 tys. zł. Wyksięgowania należności przedawnionych dokonano w związku z orzeczeniami sądowymi, w których należności uznano za częściowo bądź w całości przedawnione.

W 2017 r. umorzono lub udzielono ulg w spłacie należności w łącznej wysokości 15.085,1 tys. zł, z tego umorzono 11.791,4 tys. zł oraz rozłożono na raty 3.293,7 tys. zł. Badanie dwóch decyzji w sprawie umorzenia należności w kwocie 4.155,6 tys. zł oraz trzech umów w sprawie rozłożenia na raty spłaty wierzytelności ARiMR w kwocie 888,7 tys. zł, tj. łącznie 5.044,3 tys. zł (33,4% kwoty należności objętych umorzeniami i ulgami w 2017 r.), nie wykazało nieprawidłowości. Postępowania w badanych sprawach zostały przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy o ARiMR oraz procedurami wewnętrznymi.

(dowód: akta kontroli str. 1248-1269)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Wykonanie planu kosztów

Opis stanu
faktycznego

W 2017 r. poniesione przez Agencję koszty ogółem wyniosły 1.901.259,5 tys. zł i były niższe o 111.013,5 tys. zł (tj. o 5,5%) od kwoty ujętej w planie po zmianach wynoszącej 2.012.273 tys. zł. W porównaniu do 2016 r. koszty były wyższe o 399.814,7 tys. zł (tj. o 26,6%).

(dowód: akta kontroli str. 1573-1576)

W strukturze zrealizowanych kosztów udział miały: koszty funkcjonowania (58,1%), koszty realizacji zadań ustawowych (41,6%) oraz pozostałe koszty (0,3%).

Koszty funkcjonowania ARiMR wyniosły 1.105.333,7 tys. zł i były niższe o 31.327,3 tys. zł (tj. o 2,8%) od kwoty ujętej w planie po zmianach wynoszącej 1.136.661 tys. zł i wyższe o 60.436,2 tys. zł (tj. o 5,8%) od poniesionych w 2016 r. Realizacja kosztów funkcjonowania Agencji na poziomie wyższym w stosunku do wykonania w 2016 r. spowodowana była koniecznością zapewnienia dodatkowych stanowisk pracy w związku z przejęciem z dniem 1 września 2017 r. części zadań uprzednio realizowanych przez ARR.

Koszty realizacji zadań ustawowych w 2017 r. wyniosły 789.999,1 tys. zł, tj. 91,7% kwoty ujętej w planie po zmianach (861.832 tys. zł) i były wyższe od poniesionych w 2016 r. o 338.697,1 tys. zł (tj. o 75,1%), co spowodowane było m.in. realizacją w 2017 r. nowych form pomocy finansowej opisanych w pkt 1.1. wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 1539-1579, 2271-2274)

Środki na wydatki majątkowe (inwestycje i zakupy inwestycyjne) zostały zrealizowane w kwocie 72.330 tys. zł, tj. 75,4% planu po zmianach (122.000 tys. zł). Niepełna realizacja wydatków majątkowych w stosunku do planu po zmianach spowodowana była:

- przesunięciem terminu odbioru części modyfikacji systemów informatycznych oraz licencji oprogramowania;
- przedłużeniem dwóch postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na zakup sprzętu informatycznego ARiMR w związku z licznymi pytaniami oferentów w trakcie postępowania, wyjaśnianiem uchybień i braków w ofertach, a także odwołaniami wykonawców wniesionymi do Krajowej Izby Odwoławczej; niezrealizowane wydatki w kwocie 19.442, 2 tys. zł w części 33, dział 10, rozdział 10027, paragraf 6220 – „Dotacja celowa z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych” zostały uwzględnione w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2017 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego¹⁶;
- uzyskaniem oszczędności w wyniku korzystnie rozstrzygniętych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego;
- zmniejszonym zapotrzebowaniem na realizację rozbudowy lokalnej sieci komputerowej w jednostkach terenowych ARiMR.

(dowód: akta kontroli str. 1565-1566, 1584-1585, 1942-1944, 2265-2270)

Zgodnie z danymi ujętymi w sprawozdaniach Rb-35 i Rb-40 z wykonania planu finansowego ARiMR na dzień 31 grudnia 2017 r., zobowiązania ARiMR wyniosły 308.358 tys. zł, z tego zobowiązania długoterminowe – 97.642 tys. zł i krótkoterminowe – 210.716 tys. zł. Ogółem zobowiązania w 2017 r. były o 5%, tj. o 14.678 tys. zł wyższe niż w 2016 r.

Główną przyczyną wzrostu zobowiązań w 2017 r. w stosunku do 2016 r. był wzrost o 17,1%, tj. o 14.267 tys. zł zobowiązań długoterminowych ARiMR z tytułu rozliczenia otrzymanej z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) dotacji celowej z przeznaczeniem na wypłatę nieoprocentowanych pożyczek dla producentów świń w związku ze sfinansowaniem nieuregulowanych zobowiązań cywilnoprawnych. Okres spłaty tych pożyczek może trwać do 10 lat.

Na koniec 2017 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

(dowód: akta kontroli str. 1243-1245)

Wydatki ARiMR były finansowane z dotacji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach części 33 – Rozwój wsi oraz Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w ramach części 62 – Rybołówstwo.

¹⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 2426.

W 2017 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przyznał Agencji dotacje celowe w kwocie ogółem 952.852 tys. zł, które przeznaczono na:

- realizację zadań w zakresie pomocy krajowej; Agencja wydatkowała 788.172 tys. zł, tj. 95,7% planowanych środków, a niewykorzystane środki w kwocie 35.680 tys. zł terminowo zwróciła na rachunek MRiRW; przyczynami niepełnego wykorzystania dotacji przez ARiMR były głównie: niższa kwota udzielonych kredytów inwestycyjnych i kłaskowych przez współpracujące banki, a także odrzucenie części wniosków ze względu na błędy lub niespełnienie warunków formalnych;
- inwestycje i zakupy inwestycyjne w wysokości 73.546,8 tys. zł na wydatki obejmujące m.in.: przebudowę lokali, budowę i aktualizację Systemu Identyfikacji Działek Rolnych oraz budowę i rozbudowę systemów informatycznych ARiMR; Agencja wydatkowała ogółem 72.330 tys. zł, tj. 98,3% planowanych środków, a niewykorzystaną kwotę dotacji 1.216,8 tys. zł terminowo zwróciła na rachunek MRiRW;
- realizację zadań wynikających z art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o EFRROW w celu wsparcia procesu wdrażania PROW 2014–2020 w wysokości 7.000 tys. zł; dotacja została wykorzystana w 99,8%, tj. ARiMR wydatkowała 6.988,7 tys. zł, a niewykorzystaną kwotę dotacji 11,3 tys. zł terminowo zwróciła na rachunek MRiRW.

Z przekazanej ARiMR w 2017 r. dotacji podmiotowej w kwocie 969.322,8 tys. zł na bieżące funkcjonowanie wykorzystano 968.123 tys. zł (tj. 99,9%), a niewykorzystaną kwotę (1.199,8 tys. zł) zwrócono terminowo na rachunek MRiRW.

W 2017 r. Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej przyznał Agencji dotację celową w kwocie 5.769 tys. zł. na realizację zadania pn. Wykonywanie zadań Instytucji Zarządzającej w zakresie wdrażania Priorytetów 1-3 i 5-6 oraz pomocy technicznej oraz w zakresie zadań delegowanych na podstawie art. 6 ust. 2a ustawy o EFMR w ramach Priorytetu 4 Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014–2020. Agencja wydatkowała ogółem 5.768 tys. zł, tj. 99,9% planowanych wydatków, a niewykorzystane środki w kwocie 1 tys. zł terminowo zwróciła na rachunek Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Rozliczenia dotacji przedłożone przez ARiMR zostały zatwierdzone przez właściwych ministrów.

(dowód: akta kontroli str. 2058-2257)

Szczegółowym badaniem objęto koszty i wydatki majątkowe w wysokości 148.067 tys. zł¹⁷, tj. 7,8% kwoty kosztów ogółem w ARiMR w 2017 r. Próba wylosowana za pomocą metody monetarnej MUS¹⁸ odpowiadała 66 zapisom księgowym na kwotę 141.311,5 tys. zł, z tego w grupie kosztów bieżących – 53 zapisom księgowym na łączną kwotę 121.796,9 tys. zł oraz w grupie wydatków majątkowych – 13 zapisom na łączną kwotę 19.514,6 tys. zł. Próba 18 zapisów

¹⁷ Zgodnie z założeniami kontroli budżetu państwa w 2017 r. ze szczegółowego badania wydatków wyłączono grupę wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych w §§ 401-408 dotyczących wynagrodzeń osobowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego, §§ 411-414 dotyczących składek od wynagrodzeń na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy, ubezpieczenia zdrowotne i wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, § 418 Równoważniki pieniężne i ekwiwalenty dla żołnierzy i funkcjonariuszy oraz pozostałe należności, § 420 Fundusz operacyjny, § 444 Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych oraz § 472 Amortyzacja.

¹⁸ MUS (ang.: Monetary Unit Sampling) – metoda losowania wydatków z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości.

księgowych dobranych celowo o wartości 6.755,5 tys. zł obejmowała 16 zapisów dotyczących wydatków poniesionych na badane szczegółowo zamówienie publiczne w kwocie 157,4 tys. zł oraz dwa zapisy dotyczące wydatków majątkowych na usługi modyfikacji oprogramowania w kwocie 6.598,1 tys. zł.

W ramach powyższej próby, wydatki w wysokości 148.067 tys. zł skontrolowano również pod względem prawidłowości wyłączenia zamówień ze stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych¹⁹ (ustawa pzp) lub wyboru trybu udzielania zamówień publicznych.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że skontrolowane wydatki zostały rzetelnie skalkulowane oraz dokonywano ich zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Wydatki były poniesione w sposób celowy i oszczędny, umożliwiając terminową realizację zadań w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności skutkujących zapłaceniem odsetek.

(dowód: akta kontroli str. 1962-1971, 2052-2053)

Ponadto szczegółowemu badaniu poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w wyniku których w 2017 r. poniesiono wydatki w kwocie 22.129,6 tys. zł, z tego 21.972,1 tys. zł dotyczyło zamówień udzielonych w trybie przetargu nieograniczonego, a 157,5 tys. zł dotyczyło zamówienia udzielonego w trybie art. 138o ustawy pzp, tj. usług społecznych. W badanej próbie nie stwierdzono przypadków naruszenia przepisów pzp oraz procedur wewnętrznych ARiMR w zakresie udzielania zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 2026-2030)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Realizacja zadań agencji wykonawczej

Opis stanu
faktycznego

W ramach planu finansowego na 2017 r. stanowiącego załącznik do ustawy budżetowej na rok 2017, Agencja zrealizowała sześć zadań finansowanych z dotacji celowej z budżetu państwa (pomoc krajowa).

Koszty realizacji tych zadań wyniosły 789.999,1 tys. zł, tj. 91,7% kwoty ujętej w planie po zmianach (861.832 tys. zł) i były wyższe o 75,1% w stosunku do wykonania w 2016 r., co spowodowane było m. in. realizacją nowych form pomocy finansowej. Koszty zostały poniesione na następujące zadania:

1. Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i częściową spłatę kapitału kredytów. W związku z realizacją tego zadania poniesiono koszty w wysokości 83.893,3 tys. zł, co stanowiło 87,9% kwoty ujętej w planie po zmianach (95.480 tys. zł) oraz 99,9% wykonania w 2016 r. (83.936,5 tys. zł). Niepełna realizacja planowanych na 2017 r. kosztów wynikała z mniejszego niż pierwotnie zakładano zainteresowania beneficjentów kredytami w 2017 r.
2. Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na sfinansowanie kosztów wznowienia produkcji oraz odtworzenia środków trwałych w przypadku wystąpienia szkód. Poniesione na ten cel koszty wyniosły 9.496,1 tys. zł, tj. 75,8% kwoty ujętej w planie po zmianach (12.531 tys. zł) oraz 98,5% wykonania w 2016 r. (9.643,4 tys. zł). Niepełna realizacja planowanych na

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579, ze zm.

2017 r. kosztów wynikała z mniejszego niż pierwotnie zakładano zainteresowania beneficjentów kredytami w 2017 r.

3. Finansowanie lub dofinansowanie poniesionych przez producentów rolnych kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich z gatunku bydło, owce, kozy, świnie lub konie. W związku z realizacją tego zadania poniesiono koszty w wysokości 122.503,5 tys. zł, co stanowiło 97,2% kwoty ujętej w planie po zmianach (126.000 tys. zł) oraz 106,5% wykonania w 2016 r.
4. Finansowanie zalesiania gruntów rolnych. Poniesione na ten cel koszty wyniosły 44.552,5 tys. zł, tj. 96,9% kwoty ujętej w planie po zmianach (46.000 tys. zł) oraz 97,1% wykonania w 2016 r.
5. Koszty dotyczące pozostałych tytułów obejmowały:
 - pomoc finansową dla producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w uprawach rolnych, lasach lub w budynkach służących do prowadzenia przez nich działalności rolniczej, spowodowane wystąpieniem w sierpniu 2017 r. huraganu, deszczu nawalnego lub gradu; poniesione koszty wyniosły 314.131,5 tys. zł, tj. 95,5% kwoty ujętej w planie po zmianach (328.924 tys. zł);
 - pomoc finansową dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, które wystąpiły wiosną 2017 r. (przymrozki); poniesione koszty wyniosły 138.650,8 tys. zł, tj. 97,6% kwoty ujętej w planie po zmianach (142.000 tys. zł);
 - pomoc dla producentów rolnych prowadzących w 2016 r. gospodarstwo, w którym utrzymywany był drób, położone na obszarze zagrożonym lub zagrożonym w związku z wystąpieniem wysoce zjadliwej grypy ptaków; poniesione koszty wyniosły 41.125,4 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach;
 - pomoc w formie nieoprocentowanej pożyczki na sfinansowanie zobowiązań cywilnoprawnych dla producentów świń, którzy utrzymywali świnie na obszarach ASF; poniesione koszty wyniosły 21.459 tys. zł, tj. 71,5% kwoty ujętej w planie po zmianach (30.000 tys. zł); niepełne wykonanie planowanych kosztów z tytułu realizacji tego zadania wynikało z uruchomienia tego mechanizmu pomocowego dopiero w listopadzie 2017 r.;
 - pomoc finansową w ramach rekompensaty za nieprzerwane nieutrzymywanie w gospodarstwie zwierząt z gatunku świnia (*sus scrofa*) objętych programem bioasekuracji; poniesione koszty wyniosły 3.719,9 tys. zł, tj. 46,5% planu po zmianach; niepełne zrealizowanie planu wynikało z m.in. mniejszego, niż zakładano zainteresowania beneficjentów;
 - program bioasekuracji mający na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń na lata 2015–2018; poniesione koszty wyniosły 503,9 tys. zł, tj. 58,6% planu po zmianach; niepełne wykonanie planowanych kosztów z tytułu realizacji tego zadania wynikało z odrzucenia części wniosków ze względu na niespełnianie warunków formalnych.
6. Finansowanie zobowiązań z tytułu programów pomocowych realizowanych przez Agencję w latach ubiegłych, tj. pomoc finansowa dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez suszę w 2015 r. oraz pomoc finansowa dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane wystąpieniem gradu, huraganu, deszczu nawalnego lub suszy. W związku z realizacją tych zadań

poniesiono koszty w wysokości 396,2 tys. zł, co stanowiło 35,1% kwoty ujętej w planie po zmianach (1.129 tys. zł) oraz 64,9% wykonania w 2016 r. Niepełne wykonanie planowanych kosztów z tytułu realizacji wyżej wymienionych zadań wynikało m.in. z niewypłacenia pomocy w związku z toczącymi się postępowaniami sądowymi i odwoławczymi w sprawie pomocy udzielonej w latach ubiegłych oraz utrzymaniem w mocy przez kolejne instancje odwoławcze pierwotnych odmownych decyzji wydanych przez kierowników biur powiatowych ARiMR.

(dowód: akta kontroli str. 1551-1563, 1581-1584, 1656-1663, 2275)

W budżecie zadaniowym na 2017 r. Agencja realizowała cztery zadania w ramach funkcji 21. *Polityka rolna i rybacka*:

- 21.3.W – *Ochrona zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowia publicznego*,
- 21.4.W – *Wspieranie rybactwa śródlądowego i rybołówstwa morskiego*,
- 21.5.W – *Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności*,
- 21.6 – *Regulacja i stabilizacja rynków rolnych i żywnościowych*²⁰.

W ramach powyższych zadań Agencja realizowała sześć podzadań i 13 działań. Podzadania i działania ujęte w planowanych wydatkach w układzie zadaniowym oraz treść ich celów odzwierciedlały priorytety i obszary działalności Agencji określone w ustawie o ARiMR.

W rocznym sprawozdaniu Rb-BZ2 z wykonania planu finansowego ARiMR w układzie zadaniowym w 2017 r. wykazano zrealizowane wydatki w kwocie 1.859.184,5 tys. zł, tj. 92,6% kwoty ujętej w planie po zmianach (2.007.575 tys. zł). Niepełne wykonanie planowanych wydatków spowodowane było m.in. zmniejszonymi wydatkami na funkcjonowanie Agencji, a także niepełną realizacją wydatków dotyczących nowych form pomocy finansowej oraz majątkowych.

Realizacja mierników dla poszczególnych zadań i podzadań (w przypadku, gdy zadanie nie miało ustalonego miernika) wyniosła:

- dla zadania 21.3.W *Ochrona zdrowia i dobrostanu zwierząt oraz zdrowia publicznego* – wskaźnik poziomu spójności danych w Systemie Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (określany w procentach) – 90,7 dla bydła (tj. 100,8% zaplanowanej wartości), 93,5 dla owiec (tj. 100,5% zaplanowanej wartości), 89 dla kóz (tj. 100% zaplanowanej wartości) i 90,7 dla świń (tj. 112% zaplanowanej wartości);
- dla podzadania 21.4.5.W *Program Operacyjny „Rybactwo i Morze”* – liczba operacji – 1.278 sztuk (tj. 96,3% zaplanowanej wartości);
- dla zadania 21.5.W *Wsparcie gospodarstw rolnych, rozwój wsi oraz żywność regionalna, tradycyjna i systemy jakości żywności* – liczba beneficjentów, dla których zrealizowano płatności w danym roku kalendarzowym – 1.533.132 osób (tj. 114,2% zaplanowanej wartości);
- dla podzadania 21.6.1. *Regulacja i stabilizacja rynków rolnych i żywnościowych* – liczba wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, które otrzymają pomoc finansową w danym roku – 47 (tj. 100% zaplanowanej wartości).

²⁰ Cele i mierniki stopnia realizacji dla zadania 21.4.W - *Wspieranie rybactwa śródlądowego i rybołówstwa morskiego* oraz zadania 21.6 - *Regulacja i stabilizacja rynków rolnych i żywnościowych* nie zostały sformułowane przez ARiMR. ARiMR sformułowała cele i mierniki realizacji dla podzadania 21.4.5. oraz 21.6.1.

(dowód: akta kontroli str. 1618-1624)

W ARiMR nie opracowano szczegółowych planów rzeczowo-finansowych dotyczących realizacji ustawowych celów i zadań Agencji. W sprawie monitorowania stopnia wykonania zadań, Dyrektor Departamentu Finansowego (DF) ARiMR podała, że kierownictwo ARiMR oraz DF ARiMR zobowiązywały dyrektorów komórek organizacyjnych Agencji w zakresie ich kompetencji, do podjęcia działań zapewniających realizację zadań wynikających z planu finansowego ARiMR na 2017 rok, pod względem rzeczowym i finansowym do końca 2017 r., w sposób zgodny z przepisami art. 44 ufp.

(dowód: akta kontroli str. 2058-2066)

Wydatki dokonywane z budżetu środków europejskich, podlegające refundacji z budżetu UE oraz wydatki z budżetu państwa przeznaczone na współfinansowanie krajowe programów unijnych nie były ujmowane w planie finansowym zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 stycznia 2009 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W 2017 r. w ramach I filara WPR wydatkowano 14.316.935,5 tys. zł²¹ (14.144.651,8 tys. zł z budżetu środków europejskich (EFRG) i 172.283,7 tys. zł – współfinansowanie krajowe), z tego:

- na płatności bezpośrednie – 14.053.070,7 tys. zł, w tym na:
 - ✓ Jednolitą Płatność Obszarową (JPO) – 5.305.265,7 tys. zł,
 - ✓ płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska – 3.512.198 tys. zł,
 - ✓ wsparcie związane z produkcją – 1.985.293,3 tys. zł;
- na Uzupełniające Płatności Obszarowe (UPO) – 134.121,3 tys. zł;
- na wspólną organizację rynku owoców i warzyw – 81.948,2 tys. zł, w tym w ramach pomocy dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw – 80.504,5 tys. zł;
- na działania przejęte przez ARiMR z ARR oraz delegowane do KOWR – 47.795,3 tys. zł, w tym na:
 - ✓ działania związane z interwencją na rynku mleka i przetworów mlecznych – 16.964,8 tys. zł,
 - ✓ specjalną pomoc dla pszczelarstwa – 13.629,2 tys. zł,
 - ✓ działania promocyjne i informacyjne na rynkach wybranych produktów rolnych – 12.362,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 947-950, 1173-1174)

W ramach PROW 2014–2020 (II filar WPR) w 2017 r. złożonych zostało 879.928 wniosków o przyznanie pomocy, zawarto umowy i wydano decyzje w liczbie 767.073 sztuk oraz zrealizowano 792.421 płatności na kwotę 4.153.345 tys. zł, z tego 2.614.534,4 tys. zł z budżetu środków europejskich (EFRROW) oraz 1.538.810,6 tys. zł ze środków krajowych.

(dowód: akta kontroli str. 545, 732-734, 1173, 1537-1538)

²¹ Dane o realizacji wydatków na WPR zaprezentowano na podstawie sprawozdań sporządzonych zgodnie z § 13 ust. 4 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z 24 listopada 2017 r. w sprawie środków na realizację wspólnej polityki rolnej.

W ramach priorytetów 1, 2, 3 i 5 PO Ryby 2014–2020 wdrażanych przez Agencję w 2017 r. złożonych zostało 1.793 wnioski o przyznanie pomocy, podpisano 1.116 umów oraz zrealizowano 1.216 płatności na kwotę 158.938 tys. zł, z tego 91.206,9 tys. zł z budżetu środków europejskich (EFMR) oraz 67.731,1 tys. zł ze środków krajowych.

(dowód: akta kontroli str. 640)

Do końca 2017 r. nie złożono wniosków w ramach priorytetu 6 – Wspieranie wdrażania Zintegrowanej Polityki Morskiej i 7 – Pomoc techniczna.

Prezes Agencji wyjaśniła, że opóźnienia we wdrażaniu PO Ryby 2014–2020 spowodowane były zbyt późnym wejściem w życie rozporządzeń Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej umożliwiających przeprowadzenie naborów w ramach poszczególnych działań programu. Po ich wdrożeniu Agencja potrzebowała kilku tygodni na przygotowanie wzorów dokumentów, procedur oraz systemu informatycznego, a następnie kolejnych miesięcy na ogłoszenie naborów, weryfikację wniosków o dofinansowanie, autoryzację wniosków o płatność, kontrolę na miejscu oraz dokonanie płatności i poświadczenie wydatków. Ponadto, w planowaniu wdrażania programu należało też uwzględnić czas jaki beneficjenci programów rybackich powinni poświęcić na przygotowanie projektów, a następnie na realizację umów (przykładowo: realizacja projektów z zakresu innowacji trwa nawet 3-4 lata).

(dowód: akta kontroli str. 1142-1148)

Szczegółowym badaniem objęto 15 wydatków z budżetu środków europejskich i budżetu państwa w łącznej kwocie 58.387,2 tys. zł, tj. 0,3% łącznej kwoty wydatków zrealizowanych przez Agencję w ramach I filara WPR, PROW 2014–2020 i PO Ryby 2014–2020 (18.641.134,4 tys. zł). Doboru próby dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów dotyczących zrealizowanych przez Agencję wydatków z wyżej wymienionych tytułów. Próba została dobrana metodą celową, tj. z zapisów księgowych dotyczących I filara WPR, PROW 2014–2020 i PO Ryby 2014–2020 wybrano po pięć najwyższych kwotowo wydatków stanowiących odpowiednio 0,2%, 0,4% i 9,1% zrealizowanych w 2017 r. wydatków w ramach tych programów.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że wydatki te zostały zrealizowane przez Agencję zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa na cele wskazane w zawartych umowach i podpisanych decyzjach, tj.: budowę lub modernizację dróg lokalnych, dostarczanie wiedzy naukowej w sektorze rybołówstwa oraz gromadzenie danych i zarządzanie nimi, zbieranie utraconych narzędzi połowowych i odpadów morskich, złomowanie statków rybackich, wsparcie rolników z tytułu praktyk korzystnych dla klimatu i środowiska oraz grup producentów owoców i warzyw.

(dowód: akta kontroli str. 1270, 1341-1350, 1403-1412, 1526-1535)

Na koniec 2017 r. należności brutto ARiMR z tytułu realizacji zadań w ramach programów finansowanych z udziałem środków UE wyniosły 9.014.984,9 tys. zł i były niższe o 518.378,7 tys. zł (o 5,4%) w porównaniu do stanu na koniec 2016 r. (9.533.363,6 tys. zł). Należności na koniec roku 2017 r. obejmowały należności w ramach: programu przedakcesyjnego SAPARD – 16.190,2 tys. zł, funduszy strukturalnych 2004–2006 – 109.730,1 tys. zł, Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013 – 59.250,9 tys. zł oraz WPR – 8.829.813,7 tys. zł.

Na koniec 2017 r. Agencja dokonała odpisów aktualizacyjnych należności w kwocie 659.520 tys. zł. Po uwzględnieniu tych odpisów, stan należności netto na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniósł 8.355.464,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 700)

Wysokość zobowiązań z tytułu realizacji programów z udziałem środków UE na koniec 2017 r. wyniosła łącznie 190.854,7 tys. zł i była wyższa o 108.466,3 tys. zł (tj. o 131,7%) od zobowiązań na dzień 31 grudnia 2016 r. (82.388,4 tys. zł). W 2017 r. największy wzrost zobowiązań w porównaniu do stanu na koniec 2016 r. nastąpił w ramach I filara WPR, tj. o 98.843 tys. zł (o 284,4%) i w ramach PROW 2014–2020 – o 10.916,2 tys. zł (tj. o 25,7%). Wszystkie zobowiązania Agencji z tytułu programów realizowanych z udziałem środków UE były zobowiązaniami krótkoterminowymi.

Zwiększenie w 2017 r. zobowiązań w ramach I filara WPR i PROW 2014–2020 w porównaniu do stanu na koniec 2016 r. było wynikiem ujęcia w ewidencji księgowej zobowiązań wynikających ze zleceń płatności, które wpłynęły do Departamentu Księgowości ARiMR w ostatnich dniach 2017 r., a płatności z nich wynikające zrealizowano w styczniu 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 688-689, 701-708, 726-729)

Od dnia 1 września 2017 r. Agencja przejęła od zniesionej Agencji Rynku Rolnego obsługę następujących instrumentów pomocowych w ramach WPR:

- nadzwyczajna pomoc dostosowawcza dla producentów mleka, a także dla rolników z innych sektorów hodowlanych (Pakiet Hogana),
- wsparcie dla producentów owoców i warzyw związane z embargiem rosyjskim,
- tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych,
- uznawanie i kontrolowanie grup i organizacji producentów oraz ich zrzeszeń w sektorze owoców i warzyw, organizacji producentów oraz ich zrzeszeń w sektorze mleka, organizacji producentów w sektorach innych niż owoce i warzywa oraz mleko i producentów rolnych i ich związków,
- obsługa programów operacyjnych uznanych organizacji producentów owoców i warzyw,
- administrowanie rozdysponowania owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

Poza mechanizmami obsługiwanymi we własnych jednostkach organizacyjnych, ARiMR realizowała płatności w ramach działań delegowanych do KOWR, tj. m.in.:

- wsparcie rynku produktów pszczelich,
- działania interwencyjne dotyczące: zakupu i sprzedaży zbóż, zakupu i sprzedaży masła oraz odtłuszczonego mleka w proszku, dopłat do prywatnego przechowywania masła, dopłat do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku, dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny,
- programy dla szkół: Program dla szkół - od roku szkolnego 2017/2018, Owoce i warzywa w szkole, dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych.

W celu przejęcia zadań z ARR oraz dostosowania do nich ARiMR podjęto m.in. następujące działania:

- dostosowano strukturę instytucjonalną ARiMR, zaangażowano pracowników do obsługi nowych działań i mechanizmów pomocowych, wynajęta została dodatkowa powierzchnia biurowa, przygotowano sprzęt komputerowy, nadano uprawnienia do odpowiednich systemów informatycznych ARiMR oraz przeprowadzono obowiązkowe szkolenia,
- przygotowano i przekazano do Ministerstwa Rozwoju i Finansów niezbędne pakiety procedur związanych z obsługą nowych działań i mechanizmów pomocowych, w celu uzyskania akredytacji,
- dostosowano systemy informatyczne do obsługi nowych zadań.

W wyniku przejęcia przez ARiMR części zadań należących do zniesionej ARR, od dnia 1 września 2017 r. zasoby osobowe ARiMR zwiększyły się o 226 pracowników ARR.

Do ksiąg rachunkowych ARiMR wprowadzono na dzień przejęcia zadań mienie zniesionej ARR, które obejmowało:

- w zakresie działalności krajowej: środki trwałe o wartości 2.040,6 tys. zł i składniki wyposażenia o wartości 176,1 tys. zł,
- w zakresie działalności unijnej: stany magazynowe odtłuszczonego mleka w proszku na kwotę 267.816,6 tys. zł, należności krótkoterminowe ARR na kwotę 1.126,5 tys. zł, oraz zobowiązania i gwarancje ARR na kwotę 216.436,8 tys. zł.

Przejęcie mienia – według stanu na dzień 31 sierpnia 2017 r. – zostało udokumentowane ze szczegółowością wymaganą dla prawidłowego prowadzenia ksiąg rachunkowych i kontynuacji działalności w zakresie wykonywanych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 271-277, 305-377)

Ustalone
nieprawidłowości
Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie planu finansowego w 2017 r. przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wykonanie planu przychodów i kosztów oraz realizacja programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej umożliwiły wykonanie zadań ustawowych oraz związanych z funkcjonowaniem ARiMR. Rzetelnie prowadzono czynności w celu wyegzekwowania zaległych należności. Wydatki realizowane w Agencji ponoszone były prawidłowo, zgodnie z obowiązującym prawem, celowo i gospodarnie.

2. Sprawozdawczość

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania przez ARiMR następujących sprawozdań:

- z wykonania planu dochodów i wydatków agencji wykonawczej (Rb-35) za IV kwartał 2017 r.;
- z wykonania określonego w ustawie budżetowej na 2017 r. planu finansowego agencji wykonawczej (Rb-40) za IV kwartał 2017 r.;
- z wykonania wydatków w układzie zadaniowym za 2017 r. (Rb-BZ2);
- o stanie należności i wybranych aktywów finansowych za IV kwartał 2017 r. (Rb-N);
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kwartał 2017 r. (Rb-Z).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. W wyniku analizy procedur kontroli zarządczej stosowanych w ARiMR ustalono, że w sposób racjonalny zapewniono prawidłowe sporządzenie sprawozdań. Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Zgodnie ze wzorem sprawozdania Rb-35 zawartym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej²², sprawozdanie to sporządza się dla części budżetowej. Ustalono, że w sporządzonym przez ARiMR sprawozdaniu budżetowym Rb-35 za IV kwartał 2017 r. w polu „część” wskazano część 33 – Rozwój wsi, pomimo, iż dane finansowe wykazane w tym sprawozdaniu obejmowały dochody i wydatki pochodzące z różnych części budżetowych, tj. części 33 – Rozwój wsi, której dysponentem był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz części 62 – Rybołówstwo, której dysponentem był Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. W efekcie, dochody części 33 – Rozwój wsi zawyżono o kwotę 5.768 tys. zł dotyczącą dochodów części 62 – Rybołówstwo. Wydatki ARiMR prezentowane w sprawozdaniu Rb-35 w całości jako wydatki części 33 – Rozwój wsi zostały zawyżone o kwotę 5.768 tys. zł dotyczącą wydatków części 62 – Rybołówstwo.

Dyrektor Departamentu Księgowości ARiMR podała, że Agencja w sprawozdaniu Rb-35 ujęła dane zgodnie z tabelą 6 załącznika nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2017. Ponadto posiadane przez ARiMR uprawnienia w systemie TREZOR nie dają możliwości dwukrotnego wygenerowania nagłówków poszczególnych sprawozdań.

(dowód: akta kontroli str. 1972-2027)

Ustalono
nieprawidłowości
Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania sporządzane były prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

VI. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

VII. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli.

²² Dz. U. z 2016 r. poz. 1015, ze zm.

Uprzejmie proszę Panią Prezes o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania ustaleń kontroli.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

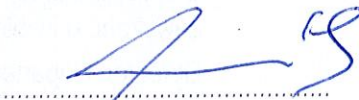
Warszawa, dnia 23 kwietnia 2018 r.

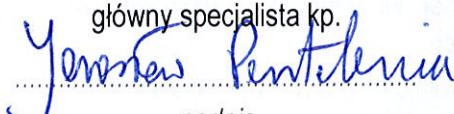
Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Kontrolerzy:
Izabela Piotrowska
główny specjalista kp.

Dyrektor
Waldemar Wojnicz

.....
podpis

.....
podpis

Jarosław Pasztaleniec
główny specjalista kp.

.....
podpis

Joanna Szulowska
specjalista kp.

.....
podpis

Na podstawie art. 35c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524) w powyższym tekście dokonano sprostowania oczywistych omyłek pisarskich poprzez:

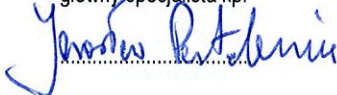
- 1) na str. 8 w trzecim wierszu od góry zastąpienie zapisu „(tj. o 75,1%)” zapisem „(tj. o 75%)”;
- 2) na str. 8 w ósmym wierszu od góry zastąpienie kwoty „122.000 tys. zł” kwotą „95.989 tys. zł”;
- 3) na str. 9 w drugim wierszu od góry zastąpienie zapisu „w kwocie ogółem 952.852 tys. zł” zapisem „w kwocie ogółem 904.398,8 tys. zł (kwota dotacji nie obejmuje blokad planowanych wydatków budżetowych na rok 2017 w wysokości 43.660 tys. zł oraz wydatków niewygasających z końcem 2017 r. w wysokości 19.442,2 tys. zł)”;
- 4) na str. 10 w czwartym wierszu od dołu zastąpienie zapisu „wyższe o 75,1%” zapisem „wyższe o 75%”;
- 5) na str. 11 w pkt 5 po tiret czwartym dodanie tiret: „– pomoc dla producentów rolnych na sfinansowanie nieuregulowanych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym (pożyczka); poniesione koszty wyniosły 9.567 tys. zł, tj. 100% kwoty ujętej w planie po zmianach”;

Kontrolerzy:

Jarosław Pasztaleniec
główny specjalista kp.

Joanna Szulowska
specjalista kp.

Warszawa, 11 maja 2018 r.

.....

.....

